

UDK 811.163.42'282
UDK 811.163.42'373.611
Izvorni znanstveni članak
Rukopis primljen 10. IX. 2008.
Prihvaćen za tisak 30. X. 2008.

Barbara Štebih Golub

Institut za Hrvatski jezik i jezikoslovlje
Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb
bstebih@ihjj.hr

PRAVI TVORBENI MOCIJSKI PARNJACI U KAJKAVSKOME KNJIŽEVNOM JEZIKU

U radu se analiziraju pravi tvorbeni mocijski parnjaci u kajkavskome književnom jeziku. Utvrđuju se sufixi produktivni u mocijskoj tvorbi u književnoj kajkavštini, njihova učestalost i korelativni parnjaci u kojima se javljaju. Rezultati se uspoređuju s osobitostima mocijske tvorbe u hrvatskome standardnom jeziku.

1. Kajkavski književni jezik, polifunkcionalni, standardizirani, stilistički diferencirani neorganski idiom, koji je u razdoblju od druge polovice 16. st. do pojave hrvatskoga književnog jezika štokavske osnovice imao funkciju standardnoga jezika na području sjeverne, tzv. banske Hrvatske, u kroatistici, nažalost, nije osobito istražen niti s književnopovijesnog niti s jezikoslovnog stajališta. Dok iz kajkavoloških radova možemo prikupiti informacije o starokajkavskome leksiku, frazeologiji¹, gramatikama², morfologiji³, radova o tvorbi riječi u književnoj kajkavštini gotovo i nema⁴. U ovom ćemo radu prikazati samo jedan mali segment tvorbe riječi u kajkavskome književnom jeziku – mocijsku tvorbu. Budući da u kroatistici, kao i u drugim slavenskim lingvistikama⁵, ne

¹ V. N. Vajs; V. Zečević (1995).

² V. A. Jembrih (1986; 1992; 1997; 2003), A. Šojat (1985), K. Lewis; B. Štebih (2004), B. Štebih (2002; 2005).

³ V. A. Šojat (1969).

⁴ V. B. Štebih (2007).

⁵ Tako primjerice I. Stramljič Breznik (2004: 18) tumači kako u svome tvorbenom rječniku slovenskoga jezika imenice koje označuju žensko biće prikazuje «kot tvorjenke iz moških poimenovan, čeprav o tem v sodobni slovenski besedotvorn teororiji ni etnotnega mnenja».

postoji jedinstveno stajalište o mocijskoj tvorbi, prvo ćemo prikazati neke teorijske aspekte ovoga problema.

U Simeonovu *Enciklopedijskom rječniku lingvističkih naziva* (1969) nalazimo samo vrlo kratku definiciju mocije: «Moviranje (njem. Movierung) – tvorba imenica ž. roda izvođenjem od oblika za m. rod pomoću posebnih nastavaka, npr. nj. -in: *Ärzt-in*, *Bäuer-in*, *Genoss-in*; usp. u hs. kum-a, susjed-a (često uz promjenu naglasaka).» Kao što je vidljivo iz definicije, autor, u skladu s namjenom leksikona te vrste, samo definira pojavu, ukratko je oprimjeruje, no ne zalazi dublje u rječotvorbenu problematiku.

Nešto širu definiciju nalazimo u *Metzler Lexikon Sprache*: «Movierung (lat. movere ‚bewegen‘. Auch: Motion, movierte Bildung, Mutation) Morpholog. Ableitung weibl. Personen- und Tierbezeichnungen von den männl. Sie hat im Dt. (verglichen mit dem Engl.) eine histor. gewachsene starke Position. Movierte Formen (Mobilia) sind besonders im Bereich der Berufs- und Funktionsbezeichnungen außerordentlich produktiv. Als Regelfall nimmt man an, daß das Mask. unmarkiert ist und die Basis für die Ableitung darstellt, z.B. *Gärtner*, -in; einzige Ausnahmen: *Hexer*, *Witwer* und einige Tiernamen, z.B. *Mäuserich*. Bei M. gibt es im Ggs. zum Differentialgenus auch im Plural ein Motionssuffix, z.B. *Gärtnerinnen*. Andere Bildungsmuster sind überwiegend mit Einzelbeispielen vertreten und meist pejorativ, z.B. *Masseur*, *Mätresse*. Ebenso sind i.d.R. weibl. Vornamen von männl. abgeleitet, selten umgekehrt, z.B. *Pauline*. Movierte Feminina sind nicht unabhängig von den Maskulina; sowohl synchron/diachron, morpholog. als auch realiter besteht für das Bezeichnete ein Verhältnis der Voraussetzung. Da außerdem das Mask. generisch gebraucht wird, erscheinen Maskulina als vorrangig. M. ist in der sprachkrit. Bestandsaufnahme der feministischen Linguistik ein Beispiel für die sprachl. Widerspiegelung einer patriarchal. Gesellschaftsentwicklung.»⁶ U ovom se leksikonu donose osnovna načela mocijske tvorbe: da se kao nemarkiran uzima muški član, osim u rijetkim slučajevima koji se navode, kao i osnovni mocijski sufiksi u standardnom njemačkom jeziku. Također se spominje i kritički odnos tzv. feminističke lingvistike prema mociji kao jednoj od novijih jezikoslovnih tendencija.

Mada je naslov monografije B. Ćorića *Mocioni sufiksi u srpskohrvatskom jeziku*⁷ (1982), autor se prvenstveno bavi ženskim mocijskim sufiksima, odno-

⁶ [Lexikon Sprache: Movierung. Metzler Lexikon Sprache, S. 6267 (vgl. MLSpr, S. 458) (c) J.B. Metzler Verlag]

⁷ Budući da je autor svoj korpus ekcerpirao prvenstveno iz Akademijina rječnika, a onda i iz drugih hrvatskih i srpskih rječnika te znatan dio obrađenoga korpusa pripada hrvatskome jezi-

sno dometcima za tvorbu imenica ženskoga roda⁸. Slijedeći učenje R. Boškovića, B. Ćorić razlikuje **imeničku** i **pridjevsku mociju**. O pridjevskoj je mociji riječ ako se mijenja samo rod (kao kod pridjeva gdje imamo likove s oznakom roda, *dobar-Ø, dobr-a, dobr-o*). Ako se izriče i spol, riječ je o imeničkoj mociji. **Imeničku mociju** B. Ćorić definira kao tvorbeni način obilježavanja razlike u spolu, odnosno kao sposobnost jezika da pomoću određenih formanata gradi nazive za bića ženskoga spola od korelativnih imenica muškoga roda. Imenica ženskoga roda koja je rezultatom mocijske tvorbe naziva se **movirani femininum**⁹. Prema B. Ćoriću (1982: 6) «osnovna karakteristika moviranog femininuma je da on ostaje u okvirima semantičke oblasti muškog korelativa, a derivacijom je samo pol promenjen.» Upravo iz tog razloga u jezikoslovlju se movirane imenice, uz umanjenice, uvećanice, umilnice i pogrdnice, klasificiraju kao **modificirane izvedenice**¹⁰ ili **derivati subjektivne ocjene**¹¹ te ih se smatra **jednoreferentnim derivatima**¹². Premda misli da izvedenice sa značenjem supruge izlaze iz okvira imeničke mocije, jer se njima izražava «poseban odnos žene prema muškarcu nazvanom osnovinskom reči», B. Ćorić ih uključuje u svoj korpus jer «čitav niz izvedenica može da ima i značenje supruge i značenje karakteristično za movirani femininum, pa je i takve izvedenice potrebno razmatrati radi semantičke diferencijacije» (1982: 13).

Analizom korpusa B. Ćorić dolazi do zaključka da imeničku mociju karakterizira sufiksacija te da se «prefiksacijom, infiksacijom ili kompozicijom ne izražavaju mocijski odnosi» (1986: 7).

On razlikuje dva tipa imeničke mocije: **integralnu**, kada čitav muški naziv ulazi u sastav ženskoga naziva (*učitelj: učiteljica*), i **supletivnu**, kada je ženski

ku (u tekstu čak nalazimo nekoliko napomena o sufiksima specifičnima za kajkavsko i čakavsko narječje), kao i zbog teorijskih postavki iznesenih u ovoj monografiji, smatramo da je pri proučavanju mocijske tvorbe u hrvatskome nužno spomenuti je.

⁸ Naime, mocijski su sufiksi dometcima kojima se tvore imenice određenoga spola, bez obzira na to je li imenica izvedena od imenice suprotnoga spola ili ne. Mocijski sufiks je, dakle, i onaj dometak koji ne ulazi u mocijski odnos s nekim drugim sufiksom, ali izriče spol (npr. sufiks -uša u *namiguša* kojim je izrečen ženski spol). Usp. E. Barić (1987: 9).

⁹ V. B. Ćorić (1982: 6–8), B. Ćorić (2007), E. Barić (1986).

¹⁰ «Mocijski sufiks služi kao dopunski znak: njime se značenje tvorbene osnove samo modifikuje, dok osnovno značenje ostaje neizmenjeno. Za mocijski sufiks, u principu, karakteristično je odsustvo tvorbene funkcije u smislu koji imaju sufiksi izvan mocije. Tako, na primer, *kopačica* nije ništa drugo nego *kopač* + znak ženskoga pola.» (B. Ćorić 1982: 8).

Usp. J. Toporišić (2000: 175). I. Breznik (2004) koristi termin **modifikacijske tvorjenke**.

¹¹ V. D. Gortan Premk (1987).

¹² Prema D. Gortan Premk (1987: 127) i *profesor* i *profesorica* odnose se na samo jedan referent, a tvorbenim formantom ne uvodi se drugi referent već se samo precizira informacija sadržana u tvorbenoj osnovi da je riječ o ženi profesoru.

naziv nastao izvođenjem od okrnjenoga muškog naziva (*nastavnik: nastavnica, starac: starica*). Ženski mocijski sufixi sa sufixima muškoga naziva čine **korelativne sufixne parnjake**.

Moviranim femininumima smatraju se i imenice koje označuju suprugu muškoga bića sadržanog u osnovi. Prema navedenim načelima imenice *starica* i *mladica* movirani su femininumi od *starac* i *mladac*, dok su *tkalja, nastavnica, kućevlasnica* i *natkonobarica* ženski mocijski parnjaci od *tkalac, nastavnik, kućevlasnik* i *natkonobar*¹³.

Prema S. Babiću (1995: 123) o mocijskoj je tvorbi riječ «kada se od imenice jednoga roda tvori imenica dugoga s razlikom u oznaci spola». Mnogo je češći slučaj da se imenice ženskoga roda izvode od onih muškoga roda, no mogući su i obrnuti slučajevi. «Kada se uzme u obzir značenje i općenitija upotreba, onda se može pokazati da je imenica m. r. izvedena od imenice ž. r. : *tetka* “očeva ili majčina sestra” : *tetak* “tetkin muž”». (1995: 124)

Movirane femininume S. Babić (1991) određuje kao imenice koje znače žensko biće prema muškome, zanimanje, stalno ili prigodno bavljenje čime, nositeljicu kakve osobine ili svojstva, pristašu filozofskoga smjera, vjere, pripadnika društvenog i vjerskog udruženja, žene koje su imale ljubavnu vezu s osobom (osobama) označenima u izvedeničkoj osnovi. U slučaju imenica poput *starac: starica* ili *tkalac: tkalja* kod kojih su moguća dva tumačenja, prvo da su od iste osnove različitim sufixima izvedene imenice s razlikom u spolu (*star > starac, star > starica; tkati > tkalac, tkati > tkalja*), i drugo da je imenica za žensku osobu izvedena od pokraćene osnove imenice za mušku osobu (*star > starac > starica, tkati > tkalac > tkalja*), S. Babić se priklanja drugom tumačenju. «Budući da je kraćenje osnova u tvorbi riječi česta pojava, a smjer mocijske tvorbe u hrvatskom književnom jeziku očito m. r. + sufix > im. ž. r. ... to je postupak jedinstveniji ako uzmemo da je i u takvih tvorenica isti odnos.» (1995: 125) Sličnu argumentaciju nalazimo i na drugom mjestu: «Izvedenice od osnova skraćenih za *-(a)c* kojima je u osnovi pridjev mogli bismo smatrati izravnim izvedenicama od pridjeva, ali zbog jedinstvenosti mocijske tvorbe uzimamo da su izvedene od imenica m. r. skraćenih za *-(a)c*, ali samo pod uvjetom da izvedenice označuju ž. osobu koja ima usporedno značenje s muškom osobom.» (Babić 1991: 257)

Dakle, prema S. Babiću moviranim femininumima smatraju se sve imenice za koje bi mogla vrijediti tvorbeni definicija «žensko biće prema i¹⁴». Izvedeni-

¹³ Kao što će iz daljnega teksta biti vidljivo, riječ je o imenicama za koje je moguće više rječotvorbenih tumačenja.

¹⁴ Znakom i označava se imenica muškoga roda u osnovi.

cama od imenica muškoga roda bile bi stoga i imenice kod kojih izraz imenice muškoga roda zaista (djelomično) ulazi u izraz imenice ženskoga roda (*bogat* > *bogataš* > *bogatašica*, *lud* > *luđak* > *luđakinja*), kao i one kod kojih imenica koja označuje žensko biće ne sadrži imenicu / dio imenice muškoga roda (*star* > *starac* > *starica*, *besmrtan* > *besmrtnik* > *besmrtnica*, *bezobrazan* > *bezobraznik* > *bezobraznica*). U istu skupinu ulazile bi i složenice, sufiksalne ili nesufiksalne tvorbe (*kućevlasnik* > *kućevlasnica*, *brakolomac* > *brakolomka*), te imenice nastale prefiksarno- sufiksalsnom tvorbom (*bezvjerac* > *bezvjerka*).

E. Barić u nizu svojih radova¹⁵ upozorava na potrebu razlikovanja semantičke i tvorbene komponente mocije. Ova autorica razlikuje **prave tvorbene mocijske parnjake** i **neprave tvorbene mocijske parnjake** ili **semantičke parnjake**. «Pridjev **tvorbeni** u terminu **tvorbeni mocijski parnjak** kazuje kakav je mocijski parnjak s obzirom na tvorbenu strukturu, dakle suprotno od leksički¹⁶. U terminima **pravi tvorbeni parnjaci**, odnosno **nepravi tvorbeni parnjaci** pridjevi pravi i nepravi kazuju postoji li izravna tvorbena veza među članovima mocijskoga para: *car* – *carica*, *pletač* – *pletačica* ili ne postoji: *starac* – *starica*, *tkalac* – *tkalja*.» (1988: 4) Dakle, u slučaju pravih tvorbenih mocijskih parnjaka jedan je član izveden od drugoga (*carica* od *car*, *pletačica* od *pletač*), dok su kod nepravih tvorbenih mocijskih parnjaka muški i ženski član tvoreni od iste riječi te tek preko svoga značenja čine mocijski par (*star* > *starac*, *starica*, *tkati* > *tkalac*, *tkalja*). Budući da je veza kod parnjaka poput *starac*: *starica*, *tkalac*: *tkalja* semantička, a ne tvorbena, oni se nazivaju **semantičkim parnjacima**.

Prihvaćajući mogućnost da prilikom mocijske derivacije dolazi do kraćenja osnovne imenice, autorica tvrdi: «Imenica za oznaku muške osobe osnovna je riječ u tvorbi imenice za oznaku ženske osobe u dvama slučajevima:

a) kada muški član ulazi potpuno u sastav ženskoga člana (*frizer* – *frizerka*, *poštar* – *poštarica*),

b) kada muški član ulazi djelomično u sastav ženskoga člana, uključujući i dio svoga sufiksa (*liječnik* – *liječnica*, *brđanin* – *brđanka*, *gimnazijalac* – *gimnazijalka*, *čistunac* – *čistunka*).» (Barić 1988: 44)

Dakle, između dviju riječi koje smatramo pravim mocijskim tvorbenim parnjacima mora postojati veza i na razini sadržaja i na razini izraza, tj. izraz muškoga člana mora u potpunosti ili djelomično ulaziti u izraz ženskoga člana.

E. Barić kritički se osvrće na drugačije tumačenje mocijske tvorbe tvrdeći da pretpostavka da do pokraćivanja osnove dolazi i kod parnjaka tipa *lukavac* –

¹⁵ V. Barić 1980, 1987, 1988.

¹⁶ Npr. *muškarac*: *žena*, *jelen*: *srna*.

lukavica, starac – starica, gdje nakon pokraćivanja muški lik ženskome ne daje ništa od svoje osnove osim izraza jednaka izrazu osnovne riječi, nije tvorbeno opravdana (1988: 47)¹⁷. Autorica tvrdi da je takav opis možda praktičan, ali ne odražava bit tvorbenih odnosa i narušava stvarni tvorbeni sustav te zaključuje: «Iza svega izloženog stoji konstatacija: tvorbeni uzorak i mocijski par ne moraju se podudarati. Između članova tvorbenog uzorka vrijede tvorbeni odnosi, a između članova mocijskog para vrijede mocijski odnosi. Mocijski odnosi su semantička kategorija. Da bi ženski mocijski parnjak muškom članu jednog para bio i njegov tvorbeni parnjak, potrebno je da među njima postoji ne samo mocijski nego i tvorbeni odnos.» (1988: 47)

E. Barić (1980: 30) mišljenja je da se kod prefikslnih parnjaka, parnjaka nastalih nesufikslnom tvorbom te osobito sraslica (*kućevlasnik – kućevlasnica, natkonobar – natkonobarica, suvlasnik – suvlasnica, zemljoposjednik – zemljoposjednica*) ne treba pretpostaviti postojanje tvorbenoga mocijskog odnosa (*kućevlasnik > kućevlasnica, natkonobar > natkonobarica, suvlasnik > suvlasnica, zemljoposjednik > zemljoposjednica*), već da imenice ženskoga roda imaju drugu osnovu (*kućevlasnica < kuće vlasnica, natkonobarica < konobarica, suvlasnica < vlasnica, zemljoposjednica < posjednica*). Zaključuje: «Imenice ž. r. u prefikslnoj tvorbi i složeno-nesufikslnoj tvorbi sudjeluju u tvorbi ravnopravno s imenicama m. r. – svaka od njih je osnovna riječ. Fazu mocijskog odnosa one su prošle u sufikslnoj tvorbi i sada su leksemi koji ulaze u tvorbene odnose kao i svaki drugi leksem u tim tvorbama.» (1980: 33)

2. U svome istraživanju mocijskih parnjaka u kajkavskome književnom jeziku krenuli smo od teorijskih postavki E. Barić. Mociju shvaćamo kao izricanje spola¹⁸, a ako je imenica koja označuje osobu jednoga spola izvedena od imenice koja označuje osobu drugoga spola, govorimo o mocijskoj tvorbi. U takvim slučajevima govorimo o pravim tvorbenim mocijskim parnjacima. Kada između članova mocijskoga para ne postoji tvorbena veza, riječ je o semantičkim parnjacima.

Predmetom naše analize bili su samo pravi tvorbeni mocijski parnjaci u književnoj kajkavštini, to jest movirani femininumi u čiji sastav muški član ulazi ili u potpunosti (*mliarica < mliar, pekljarica “prosjakinja”¹⁹ < pekljar*) ili dje-

¹⁷ Zanimljivim nam se čini argument koji E. Barić iznosi protiv takva pokraćivanja: «Ako se uzima da se imenica *mladica* kada znači biljku ili životinju tvori od pridjeva mlad, zašto bi se ta ista imenica kada znači žensku osobu tvorila od imenice *mladae* koja označuje isto takvu (dakle mladu) osobu ali mušku.» (1988: 44)

¹⁸ Usp. *Hrvatski jezični savjetnik* (1999: 240).

¹⁹ Značenje donosimo samo uz one lekseme koji ne postoje u suvremenome standardnom hrvatskome jeziku ili se značenja u književnoj kajkavštini i suvremenome standardu razlikuju.

lomično, ali i dijelom svoga sufiksa (*bljuvavka* “žena koja povraća” < *bljuvavec*, *povedavica* “pripovjedačica” < *povedavec*). U korpus nismo uključili semantičke mocijske parnjake, dakle, imenice izvedene muškim i ženskim mocijskim sufiksima od iste osnove (*nor* “lud” > *norec* “luđak”, *norica* “luđakinja”, *nositi* > *nosec* “onaj koji što nosi”, *nosica* “žena koja što nosi”, *loviti* > *lovec*, *lovica* “žena lovac”, *pevati* “pjevati” > *pevec* “pjevač”, *pevica*, *pevka* “pjevačica”). Ovakvi će parnjaci biti predmetom drugog, opširnijeg istraživanja mocijske tvorbe u kajkavskome književnom jeziku.

Isto tako da bismo izbjegli «dvostruku mociju», pravim tvorbenim mocijskim parnjacima nismo smatrali ni složenice čiji drugi dio čini movirani femininum (*ljudoslepitelica* “prevarantica” je “slepitelica ljudi”, a ne “žena ljudoslepitel”). U slučajevima složeno-sufiksalne tvorbe, o pravim tvorbenim mocijskim parnjacima govorimo samo kada su ispunjena dva već gore navedena uvjeta, tj. kada muški parnjak u potpunosti ili djelomično (uključujući i dio sufiksa) ulazi u sastav ženskoga (*dobroželitelica* “ona koja želi dobro” < *dobroželitel*, *glasnosnica* “glasnica” < *glasnosnik*, *jednomlečnica* “ona koja je hranjena istim mlijekom” < *jednomlečnik*, *starinoznanka* “ona koja poznaje starine” < *starinoznaneć*). Složenice poput *zidodereć* “rušitelj zidova, kuće” (< *zid* + *o* + *der* + *ec*) – *zidoderka* (< *zid* + *o* + *der* + *ka*) “rušiteljica zidova, kuće”, koje su neovisno jedna od druge nastale složeno-sufiksalsnom tvorbom od istih osnova i muškoga, odnosno ženskoga mocijskog sufiksa, smatramo semantičkim, a ne tvorbenim mocijskim parnjacima.

Slijedeći njemačku tradiciju u kojoj se razlikuje **funkcionalna mocija (funktionelle Movierung)**, npr. *liječnik*: *liječnica*, i **matrimonijalna mocija (matrimonielle Movierung)**, tj. izvođenje imenica koje označuju suprugu (**Gattungssubstantive**), npr. *generalica* “generalova supruga”²⁰, u korpus smo uključili i funkcionalne i matrimonijalne movirane femininume, tim više što između njih često ne postoji jasna granica (*krčmarica* “1. krčmareva supruga; 2. žena krčmar”, *lončarica* “1. lončareva supruga; 2. žena lončar”).

Istraživani korpus čini 706 pravih tvorbenih mocijskih parnjaka ekcerpiranih iz deset dosada objavljenih svezaka *Rječnika hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*²¹ te iz kartoteke Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje za obradu Rječnika do njegova kraja. Cilj istraživanja bilo je:

Budući da se kod mocijskih parnjaka opsezi značenja ne moraju u potpunosti poklapati, donosimo samo osnovno značenje koje im je zajedničko. Zbog ekonomičnosti značenje se donosi samo uz jedan član parnjaka i to samo pri prvom spominjanju primjera.

²⁰ Usp. Fleischer; Barz (1995: 72).

²¹ Natuknice A – PONIZOMOLBEN.

- utvrditi mocijske sufikse koji sudjeluju u tvorbi pravih tvorbenih mocij-
skih parnjaka u kajkavskome književnom jeziku;

- ustanoviti njihovu učestalost i okolinu u kojoj se pojavljuju te konkuren-
tne dometke;

- otkriti korelativne sufiksne parnjake i njihovu frekventnost;

- utvrditi moguće tvorbene sinonime²².

Utvrđeno stanje uspoređeno je s onim u hrvatskome standardnom jeziku.

2. 3. Od ženskih mocijskih dometaka u našem su korpusu registrirani: *-a*, *-ača*, *-arica*, *-čica*, *-ica*, *-ina*, *-inja*, *-iša*, *-ka*, *-kinja*, a od muških *-ak* i *-ec*. Oso-
bitosti dometaka, njihovu učestalost i korelativne parnjake u kojima se javljaju,
donosimo uz pojedine sufikse prema abecednom redu.

1. -a

Prema S. Babiću (1991: 65) odimenske su izvedenice s tim sufiksom mocij-
ske ili hipokoristične imenice, dakle, modifikacijske tvorenice.

U našem se korpusu taj dometak javlja u pet moviranih femininuma: *cucka*
“kuja” < *cucek* “pas”, *izmetača* “ona koja pometa” < *izmetač*, *kuma* < *kum*, *vnuka*
“unuka” < *vnuk*, *zavnuka* “praunuka” < *zavnuk*. Iz primjera je vidljivo da tri od njih
pripadaju rodbinskom nazivlju, a jedan označuje ženku. Sufiks se javlja isključivo
u integralnoj mociji, i to u korelativnim parnjacima ⁰²³: *-a* (*kum*: *kuma*, *vnuk*: *vnuka*,
zavnuk: *zavnuka*) -ač: *-a* (*izmetač*: *izmetača*), -ek: *-a* (*cucek*: *cucka*).

2. -ača

Dometak *-ača* nalazimo samo u riječi *mužaća* “seljanka, seljakinja” (< *muž*),
dakle u integralnom korelativnom paru *0*: *-ača*. Prema S. Babiću (1991: 91)
riječ je o slabo plodnom sufiksu. Premda postoji mnoštvo tvorenica sufiksi-
ma na *-ača*, one su danas zastarijele, pokrajinske ili veoma folklorne riječi te
ih nije uzimao u obzir pri prikazu tvorbe riječi u hrvatskome standardnom jezi-
ku. Integralnom korelativnom paru *0*: *-ača* konkurentan je mnogo češći par *0*:
-ica (*muž*: *mužica*).

3. -ak

Riječ je o muškom mocijskom sufiksu kojim je izvedena imenica *racak*
“patak” (< *raca*). Nalazimo ga samo u integralnom korelativnom paru *-a*: *-ak* i
konkurentan je dometku -ek (*racak*: *racek*).

²² O tvorbenim sinonimima govorimo kod istoznačnih derivata izvedenih različitim sufik-
sima od iste osnove. Takvi leksemi osim istoga leksičkog značenja imaju i isto tvorbeno znače-
nje. Usp. Fleischer; Barz (1995: 170).

²³ Znakom 0 označujemo izostanak sufiksa, tj. radi se o nemotiviranoj riječi. Simbolom Ø
označujemo nulti sufiks.

4. -arica

Riječ je o slabo plodnom sufiksu, kako u kajkavskome književnom jeziku tako i u hrvatskome standardu²⁴. U našem ga korpusu nalazimo jedino u imenicama *drugarica* “prijateljica, drugarica” (< *drug* “prijatelj”) i *gazdarica* (< *gazda*), dakle u integralnom korelativnom paru 0: -arica.

5. -čica

S. Babić (1991: 195) navodi da se sufiks javlja u nekoliko umanjena od imenica ženskoga roda i-sklonidbe i e-sklonidbe (*cjevčica*, *koščica*, *stvarčica*, *tvarčica*, *grančica*) te da se može smatrati da je tim sufiksom izvedena i *bosančica*. Istim se dometkom izvodi i nekoliko etnika ženskoga roda neposredno od toponima na kajkavskom području: *Ježevčica* < *Ježevo*, ali oni u književnom jeziku ne mogu biti stilski neutralni u nedeminutivnom značenju.

U kajkavskome književnom jeziku taj se sufiks također javlja i u tvorbi deminutiva i hipokoristika (*barčica*, *koščica*) te u tvorbi naziva životinja (*belčica* “inćun”), ali i u tvorbi imenica ženskoga roda koje označuju vršitelja radnje, a nemaju deminutivno značenje (*bolvanomolčica* “žena koja se moli poganskim bogovima, poganka”, *igravčica* “glumica” < *igravec*, *kruhopečica* “pekarica” < *kruhopek*, *prorukčica* “proročica” < *proruk*, *proročica* < *prorok*). Navedeni primjeri ukazuju na to da se sufiks -čica u kajkavskome književnom jeziku može smatrati ženskim mocijskim sufiksom. Dometak -čica javlja se u dvama korelativnim parnjacima, u integralnom paru Ø: -čica (*prorok*: *prorokčica*, *proruk*: *prorukčica*) i supletivnome -avec: -(av)čica²⁵ (*igravec*: *igravčica*).

6. -ec

Riječ je o muškome mocijskom sufiksu²⁶ koji u dva slučaja označuje mušku životinju (*kačec* “mužjak zmije” < *kača*, *sernec* “srndać” < *serna*), a u jednome mušku osobu (*tetec* “tetak” < *teta*). Nalazimo ga, dakle, samo u integralnom korelativnom paru 0: ec.

7. -ek

U našem je korpusu ovaj muški mocijski sufiks potvrđen samo u paru *racek* “patak” < *raca*, dakle, u integralnom korelativnom paru 0: -ek. Sufiks je konkurentan dometku -ak (*racak*: *racek*).

²⁴ S. Babić (1991: 178) bilježi ga u riječima kao što su *blatarica*, *gazdarica*, *pjesmarica*, *sačmarica*...

²⁵ U zagradi donosimo dio muškoga sufiksa koji se ponavlja u moviranom femininumu.

²⁶ Standardnojezični ekvivalent bio bi mu -ac (v. S. Babić 1991: 80).

8. -ica

U analiziranom korpusu najbrojniji su movirani feminini sa sufiksom -ica (zabilježeno ih je čak 538)²⁷. Takvo je stanje identično onome u hrvatskome standardnom jeziku²⁸. Tim se sufiksom najčešće izvode ženski nazivi vršitelja radnje i zanimanja (*farbarica* “žena koja boji, bojačica”, *gojitelica* “hraniteljica”, *malarica* “slikarica”, *navučitelica* “učiteljica”, *osloboditeljica* “osloboditeljica, spasiteljica”, *pekljarica* “prosjakinja”, *ptičarica* “ona koja lovi ptice, ptičarica”). Znan broj izvedenica označuje suprugu muškarca u osnovi tvorenice (*banica*, *čizmarica*, *generalica*, *kotlarica*, *majstorica*, *obersterica* “žena časnika u rangu pukovnika”, *sultanica*). Mnogi su movirani femininumi ujedno i funkcionalni i matrimonijalni (*baronica*, *carica*, *casarica*, *cesarica*, *firštica* “kneginja”, *knezica* “kneginja”, *kraljica*, *mesarica*, *mlinarica*, *pintarica* “bačvarica, žena bačvara i obrtnica”). Istim se dometkom u kajkavskome književnom jeziku izvodi manji broj etnika (*Ciganica*, *Mađarica*, *Pemica* “Čehinja”) te nazivi za ženke (*bivolica*, *facanica* “ženka fazana”, *hrtica*, *jelenica* “ženka jelena”, *orlica*, *oslica*, *tovarica* “magarica”, *oroslanica* “lavica”, *pozojica* “ženka zmaja, zmajica”).

Što se tiče raspodjele sufiksa -ica, on je identičan onome u hrvatskome standardom jeziku. Dakle, dodaje se imenicima sa završetcima²⁹ -ač (*krajačica* “krojačica”, *piskačica* “sviračica na puhaćem glazbalu”, *pobiračica* “beračica, sakupljačica”), -ar (*čuvarica*, *glavarica*, *kokošarica* “ona koja uzgaja kokoši”), -aš (*cimbulašica* “žena koja svira na cimbalu”, *citarašica* “žena koja svira na citri”), *igrašica* “1. igračica; 2. glumica”), -er (*kaluđerica*, *kaukljerica* “komedijašica”, *kelnerica* “konobarica”), -or (*doktorica*), -te³⁰ (*braniteljica*, *čistiteljica* “čistačica”, *dariteljica* “darovateljica”).

Dometak je produktivniji u integralnoj nego u supletivnoj mociji. Javlja se u sljedećim integralnim korelativnim parnjacima:

a) 0: -ica

Zabilježena su 73 korelativna para ovoga tipa. Najčešće je riječ o parnjacima u kojima je u osnovi posuđenica (*jagar* “lovac” > *jagarica*, *lajtnant* “poručnik” > *lajtnantica* “poručnikova žena, djevojka, zaručnica”, *loter* “bludnik, razvratnik” > *lotrica* “bludnica”, *rihtar* “sudac” > *rihtarica* “sučeva supruga”, *tišljar* “stolar” > *tišljarica* “stolareva supruga”). Ima parnjaka u kojima je muški

²⁷ Sufiks -ica i inače je jedan od najplodnijih hrvatskih sufiksa (v. S. Babić 1991: 166).

²⁸ Usp. B. Ćorić (1982: 14).

²⁹ Namjerno ne govorimo o sufiksima jer u posuđenicama poput *kaukljer*, *kelner*, *malar* završni skupovi nemaju vrijednost sufiksa.

³⁰ U hrvatskome standardnom jeziku -telj.

član nemotivirana domaća imenica (*hrt* > *hrtica*, *jelen* > *jelenica*, *kmet* “kmet; seljak” > *kmetica*, *muž* “seljak” > *mužica*)

b) -ač: -ica

U korpusu je registrirano 7 parnjaka ovoga tipa (*krajač* “krojač” > *krajačica*, *krpač* > *krpačica*, *piskač* “svirač na puhaćem instrumentu, frulaš” > *piskačica*, *rezač* “onaj koji što reže” > *rezačica*, *skrivač* “onaj koji što skriva” > *skrivačica*, *tragač* > *tragačica*, *zapovevač* “pjevač” > *zapovevačica*).

c) -ar: -ica

Riječ je o vrlo čestom paru, potvrđenom 46 puta (*čuvar*: *čuvarica*, *kopčar*: *kopčarica*, *kuhar*: *kuharica*, *ovčar*: *ovčarica*, *svinjar*: *svinjarica*).

d) -aš: -ica

Zabilježili smo desetak primjera ovoga para (*citaraš*: *citarašica*, *mejaš* “susjed”: *mejašica*, *plemenitaš* “plemić”: *plemenitašica*).

e) -ič: -ica

Samo u primjeru *ribič*: *ribičica*.

f) -itel³¹: -ica

Par je potvrđen u petnaestak primjera (*izbrisitel* “onaj koji briše, uništava”: *izbrisitelica*, *najditel* “pronalazač, izumitelj”: *najditelica*, *strižitel* “onaj koji striže”: *strižitelica*).

g) -tel: -ica

Riječ je o vrlo frekventnom paru, zabilježenom u dvjestotinjak primjera (*dopustitel* “onaj koji što dopušta, odobrava” > *dopustitelica*, *fantitel* “zlobnik, osvetnik, branitelj” > *fantitelica*, *mamitel* > *mamitelica*, *opoganiel* “oskrvritelj” > *opoganielica*).

h) -telj: -ica

U korpusu je pronađeno pet parnjaka ovoga tipa (*lubitelj* > *lubiteljica*, *obranitelj* “zaštitnik” > *obraniteljica*, *pomiritelj* “onaj koji posreduje pri pomirenju, pomiritelj” > *pomiriteljica*, *veselitelj* “onaj koji razveseljava” > *veseliteljica*, *voditelj* “onaj koji koga ili što vodi” > *voditeljica*).

³¹ Prema S. Babiću (1991: 325) sufiks *-itelj* dolazi u nekoliko izvedenica od prezentnih osnova glagola I-III vrste i po tome je u komplementarnoj raspodjeli sa sufiksom *-telj*. Pretežna je većina tih izvedenica novijeg postanja (*tučitelj*, *obmanitelj*, *doživitelj*, *trpitelj*). Dometak je u standardnome hrvatskom jeziku vrlo slabo plodan. U književnoj kajkavštini čini se da je sufiks češći, no donošenje zaključaka iziskivalo bi temeljitije proučavanje tvorbe imenica koje označuju vršitelja radnje muškoga roda u kajkavskome.

Istraživanje je pokazalo da se sufiks *-ica* u kajkavskome književnom jeziku javlja u samo dva supletivna korelativna para: *-avec: -(av)ica*, potvrđenom u pedesetak primjera (*bajavec* “vještac” > *bajavica*, *davavec* “onaj koji što daje” > *davavica*, *povedavec* “pripovjedač, kazivač” > *povedavica*, *vladavec* “vladar” > *vladavica*), i *-nik: -(n)ica*, zabilježenom u šezdesetak primjera (*coprnik* “vještac” > *coprnica*, *najemnik* “unajmitelj” > *najemnica*, *prihodnik* “došljak, tuđinač” > *prihodnica*, *vračnik* “vidar, liječnik” > *vračnica*).

9. -ina

Dometak je potvrđen samo u primjeru *rođakina* (< *rođak*), i to u integralnom korelativnom paru *-jak: -ina*. Sufiks je fonološka varijanta dometka *-inja* kojem je i konkurentan (*rođakinja* < *rođak*).

10. -inja

S. Babić (1991: 291) utvrdio je za hrvatski standardni jezik da: «Sufiks *-inja* najčeće dolazi na imenice m. r. koje označuju osobu, a osnove im završavaju na *-k*, *-g*, *-h*. Takve izvedenice označuju žensku osobu.» Isto vrijedi i za kajkavski književni jezik. U našem je korpusu zabilježeno desetak moviranih feminimuma s tim dometkom (*mužakinja* “seljanka” < *mužak*, *pastorkinja* < *postorak*, *prorokinja* < *prorok*, *rođakinja* < *rođak*).

U književnoj se kajkavštini dometak javlja u trima integralnim korelativnim parnjaka: *0: -inja* (*bog: boginja*, *drug* “prijatelj, drug”: *druginja*), *-ak: -inja* (*mužak* “seljak”: *mužakinja*, *težak: težakinja*, *vojak* “vojnika”: *vojakinja*), *-jak: -inja* (*prosjak: prosjakinja*, *rođak: rođakinja*, *slobodnjak* “slobodan seljak”: *slobodnjakinja*).

11. -iša

Riječ je o sufiksu stranoga podrijetla, odnosno o sufiksu posuđenom iz latinskoga (< lat. *-issa*). Završetak *-iša* u književnoj kajkavštini nalazimo u nizu latinizama: *abatiša* (< lat. *abatissa*) “nadstojnica samostana”, *baroniša* (< lat. *baronissa*) “baronesa”, *klariša* (< lat. *clarissa*) “klarisa”, *dijakoniša* (< lat. *diaconissa*) “žena đakon”. No u funkciji mocijskoga sufiksa potvrđen je samo u riječi *prorokiša* (< *prorok*).

12. -ka

Riječ je o jednom od osnovnih mocijskih sufikasa u slavenskim jezicima. Prema S. Babiću (1991: 277) taj se dometak dodaje imenicama muškoga roda koje završavaju na *-j*, *-l*, *-ljm*, *-m*, *-n*, *-r*, *-v* ili dometcima *-in*, *-ak* i *-ac* koji se onda krata. Ista distribucijska pravila vrijede i za kajkavski književni jezik.

U književnoj kajkavštini njime se tvore imenice koje znače vršitelja radnje ili zanimanje (*čaravka* “vještica”, *česravka* “ona koja čisti i grebe vunu”, *da-*

ruvavka “darovateljica”, *otiravka* “izgoniteljica; progoniteljica”, *povračavka* “ona koja što vraća, nadaknađuje”), nazivi za ženke (*fazanka*, *oroslanka* “lavića”, *pozojka* “ženka zmaja”), a osobito je plodan u tvorbi etnika i ktetika (*Anglijanka* “Engeskinja”, *Auštrijanka*, *Bugarka*, *Dalmatinka*, *Indijanka*, *Latinka*, *Zagrepcanka*, *Židovka*).

U kajkavskome književnom jeziku češće se javlja u supletivnoj nego u integralnoj mociji (zabilježeno je 100 primjera supletivne i 21 primjer integralne mocije).

Od integralnih korelativnih parnjaka u našem se korpusu javljaju:

a) 0: -ka

Registrirano je desetak tvorbenih mocijskih parnjaka ovoga tipa. Movirane imenice najčešće označuju ženke (*fazan* > *fazanka*, *orolsan* > *oroslanka*, *pozoj* > *pozojka*).

b) -iš: -ka

Zabilježen je samo jedan par ovoga tipa (*lotriš*³² “bludnik, razvratnik” > *lotriška*).

c) -ar: -ka

Potvrđen je samo jedan mocijski par ovoga tipa (samo u primjeru *fifnjar* “brbljavac” > *fifnjarka*).

d) -ič: -ka

Zabilježena su dva primjera, *ribič* > *ribička*, *cesarevič* “carevič” > *cesarevička*.

e) -čan: -ka

Samo u paru *Zagrepcan* > *Zagrepcanka*.

f) -jan: -ka

Jedini primjer za ovaj par su etnoidi *seljan* > *seljanka*.

Od supletivnih parnjaka u korpusu se javljaju:

a) -anec: -(an)ka

Budući da je sufiks *-anec*³³ u kajkavskome književnom jeziku vrlo čest u tvorbi etnika, taj je korelacijski par uglavnom potvrđen u izvođenju ženskih et-

³² Budući da u književnoj kajkavštini postoji istoznačna imenica *loter* (< srvnjem. *lotter*), smatramo da je u slučaju oblika *lotriš* došlo do drugotne sufiksacije pa završno *-iš* zaista ima vrijednost sufiksa.

³³ U standardnome hrvatskom jeziku ekvivalent ovome sufiksu je dometak *-anac* (v. S. Bačić 1991: 88).

nika (*Anglijanec* “Englez” > *Anglijanka*, *Auštrijanec* “Austrijanac” > *Auštrijanka*, *Indijanec* “Indijanac” > *Indijanka*), no nalazimo ga i kod nekoliko općih imenica (*slovoznanec* “gramatičar” > *slovoznanka*, *starinoznanec* “onaj koji se bavi starinama” > *starinoznanka*, *vnogoznanec* “onaj koji mnogo zna” > *vnogoznanka*).

b) -alec: -(al)ka

Par je potvrđen samo u tvorbenom mocijskom paru *strugalec* “strugalac” > *strugalka*.

c) -avec: -(av)ka³⁴

Riječ je o čestom korelativnom paru, potvrđenom u dvadesetak parnjaka (*bajavec* “vještac” > *bajavka*, *delavec* “radnik” > *delavka*, *pozdravlavec* “onaj koji ide odličnijim ljudima u pohode, pozdravitelj” > *pozdravljavka*, *šeptavec* “onaj koji šapće” > *šeptavka*, *zmišljavec* “onaj koji izmišlja, laže, lažljivac” > *zmišljavka*). Par je konkurentan supletivnom korelativnom paru -avec: -(av)ica, od kojega je gotovo dva puta češći (*bajavec* > *bajavica*, *bajavka*, *izmišljavec* “autor, izumitelj” > *izmišljavica*, *izmišljavka*, *ladavec* “upravitelj; vladar” > *ladavica*, *ladavka*).

d) -inec: -(in)ka

Par se javlja samo u dva primjera, u etnicima *Dalmatinec* > *Dalmatinka* te općoj imenici *našinec* “našijenac” > *našinka*.

e) -janik: -(jan)ka

Kao i u hrvatskome standardnom jeziku³⁵, par je potvrđen samo u primjerima *dvorjanik*: *dvorjanka*.

13. -kinja

S. Babić (1991: 269) utvrdio je da se u hrvatskome standardnom jeziku sufiksom -kinja izvode imenice ženskoga roda od imenica muškoga roda, rijetko od kojih drugih vrsta riječi. Isto vrijedi i za književnu kajkavštinu. U našem se korpusu taj sufiks pojavljuje u šest imenica. Njime se izvode ženski etnici (*Bugarkinja*, *Židovkinja*), nazivi zanimanja i vršitelja radnje (*delavkinja* “radnica”, *soldatkinja* “žena vojnik”) i dvije imenice općega značenja (*kaurkinja* “kršćanka, kaurkinja”, *ropkinja*). Distribucijsko pravilo hrvatskoga standardnoga jezika prema kojemu je taj dometak vezan s osnovama koje završavaju na -t, -d i -f³⁶, za književnu kajkavštinu ne vrijedi. Dometak -kinja u našem korpusu na-

³⁴ B. Ćorić (1982: 90) utvrdio je da je par specifičan za kajkavski.

³⁵ V. S. Babić (1991: 220).

³⁶ V. S. Babić (1991: 269).

lazimo u dvama korelativnim parnjacima. Integralni par 0: - *kinja* u posuđenica (*kaur* “kršćanin, kaurin” > *kaurkinja*, *soldat* “vojnika” > *soldatkinja*) te u domaćim netvorbenim riječima (*rob* > *ropkinja*, *Židov* > *Židovkinja*). Supletivni par -avec: -(av)kinja potvrđen je samo u jednom slučaju (*delavec* > *delavkinja*³⁷).

3. Naše je istraživanje pokazalo da je u kajkavskome književnom jeziku integralna mocija gotovo dva puta češća od supletivne (integralna: supletivna = 66% : 34%) te da je, u skladu s očekivanjima, češća tvorba moviranih femininuma nego maskulinuma (zabilježeno ih je svega pet: *kozal*, *racak*, *racek*, *sernec*, *tetec*). Od ženskih mocijskih dometaka u našem su korpusu registrirani: -a, -ača, -arica, -čica, -ica, -ina, -inja, -iša, -ka, -kinja. Najplodniji su -ica (78, 5%) i -ka (16,5 %) koji su u mnogim slučajevima i konkurentni sufiksi. Potvrđeni muški mocijski sufiksi su -ak i -ec. Takvo je stanje u mnogočemu podudarno s onim u hrvatskome standardnom jeziku. Naime, kao sufiksi za tvorbu muških tvorbenih mocijskih parnjaka u literaturi se spominju -ac i -ak, rjeđe -an³⁸. Što se tiče ženskih mocijskih dometaka, mada njihov broj u literaturi varira³⁹, većina ih se pojavljuje i u hrvatskome standardnom jeziku i u književnoj kajkavštini. Tako u oba standardna jezika u mocijskoj tvorbi sudjeluju dometci -a, -ača, -ica, -inja, -ka i -kinja. Od kajkavskih ženskih mocijskih sufiksa u standardnom hrvatskom jeziku u toj se funkciji ne javlja dometak -čica⁴⁰. Kajkavski se sufiks -iša (< lat. *issa*) niti podrijetlom niti značenjem ne podudara sa standardnohrvatskim -iša⁴¹. Za mocijske sufikse u književnoj kajkavštini, osim u slučaju dometka -kinja, vrijede ista distribucijska pravila kao i za hrvatski standardni jezik.

Kao i u standardnome hrvatskom jeziku, i u književnoj je kajkavštini sufiks -ica najproduktivniji mocijski sufiks⁴² kojim se tvore nazivi za ženska bića svih semantičkih područja, a najšira je i njegova korelacija s drugim sufiksima. Javlja se u osam integralnih korelativnih parnjaka i dva supletivna korelativna para, što znači da je plodniji u integralnoj nego u supletivnoj mociji. To se ne slaže s rezultatima B. Ćorića⁴³ prema kojima taj dometak češće sudjeluje u supletivnoj nego u integralnoj mociji.

³⁷ Prema I. Klajnu (2003: 106) «kao zamena za muški sufiks dolazi uglavnom prema imenicama na -ac (*trgovkinja*, *bjelkinja*, *Finkinja*)». U našem korpusu korelativni parnjaci -ac: -kinja ili -ec -kinja nisu potvrđeni.

³⁸ V. E. Barić i dr. (1997: 304).

³⁹ E. Barić i dr. (1997: 305) navode ih pet, S. Babić (1991) spominje četiri plodnija sufiksa, a B. Ćorić (1982) čak dvanaest.

⁴⁰ V. S. Babić (1991: 178).

⁴¹ Usp. S. Babić (1991: 333).

⁴² Usp. B. Ćorić (1982: 159).

⁴³ Usp. B. Ćorić (1982: 159).

Drugi po učestalosti ženski mocijski sufiks u našem je korpusu -ka. Takvo stanje, da je u mocijskoj tvorbi najproduktivniji sufiks -ica, a da je sufiks -ka na drugom mjestu specifično je za kajkavski književni jezik, hrvatski standardni jezik i srpski standardni jezik, dok je u drugim slavinama najfrekventniji dometak -ka⁴⁴. Kao i u hrvatskome standardnom jeziku, taj je sufiks najčešći u tvorbi ženskih etnika i ktetika⁴⁵.

Zbog sufiksne sinonimije dometaka -ica i -ka, u književnoj je kajkavštini znatan broj tvorbenih sinonima (*gledavica* “ona koja okolo gleda, promatra, špijunka”: *gledavka*, *ladavica*: *ladavka*, *nagovarjavica* “ona koja nagovara, potiče”: *nagovarjavka*, *notarijušica* “notareva žena”: *notarijuška*, *odganjavica* “izgonitelica, progonitelica”: *odganjavka*, *plesavica* “plesaćica”: *plesavka*).

Analiza je pravih tvorbenih mocijskih parnjaka u kajkavskome književnom jeziku pokazala da se mocijska tvorba u književnoj kajkavštini podudara s onom u hrvatskome standardnome jeziku, mada pokazuje i neke osobitosti.

U dvjema tablicama donosimo pregled kajkavskih ženskih i muških mocijskih dometaka i korelativnih parova u kojima se pojavljuju.

ŽENSKI MOCIJSKI SUFIKSI	
<i>mocijski sufiksi</i>	<i>korelacijski parovi</i>
-a	0: -a -ac: -a -ek: -a
-ača	0: -ača
-arica	0: -arica
-čica	Ø: -čica -avec: -(av)čica ⁴⁶

⁴⁴ V. B. Ćorić (1979).

⁴⁵ Usp. S. Babić (1976), B. Ćorić (1982: 160).

⁴⁶ Supletivni parovi pisani su kurzivom.

-ica	0: ica -ač: -ica -ar: -ica -aš: -ica -ič: -ica -itel: -ica -tel: -ica -tel: -ica -telj: -ica -avec: -(av)ica -nik: -(n)ica
-ina	-jak: -ina
-inja	0:-inja -ak: -inja -jak: -inja
-iša	0: -iša
-ka	0: -ka -iš: -ka -ar: -ka -ič: -ka -čan: -ka -jan: -ka -anec: -(an)ka -alec: -(al)ka -avec: -(av)ka -inec: -(in)ka -janik: -(jan)ka
-kinja	0: -kinja -avec: (av)kinja

MUŠKI MOCIJSKI SUFIKSI

<i>mocijski sufixi</i>	<i>korelacijski parovi</i>
-ak	0: -ak
-ek	0: -ek

Literatura:

- BABIĆ, STJEPAN 1991. *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*. Zagreb: HAZU.
- BABIĆ, STJEPAN 1995. *Mocijska tvorba*. U: *Hrvatski jučer i danas*. Zagreb: Školske novine.
- BARIĆ, EUGENIJA 1980. *Imeničke složenice neprefiskalne i nesufiskalne tvorbe*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
- BARIĆ, EUGENIJA 1987. Mocijski parnjaci i njihova upotreba. *Rasprave ZV*, 13, Zagreb, 9–18.
- BARIĆ, EUGENIJA 1988. Tvorbeni status ženskog mocijskog parnjaka. *Rasprave ZV*, 14, Zagreb, 43–49.
- BARIĆ, EUGENIJA I DR. 1999. *Gramatika hrvatskoga književnog jezika*. (2. izdanje). Zagreb: Školska knjiga.
- BARIĆ, EUGENIJA; LANA HUDEČEK I DR. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- BIRTIĆ, MATEA 2008. *Unutarnja struktura odglagolskih imenica u hrvatskome jeziku*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- BREZNIK STRAMLJIĆ, Irena 2004. *Besedodružinski slovar slovenskega jezika*. Maribor: Zora.
- ĆORIĆ, BOŽO 1978. Nomina agentis na -lica s posebnom nijansom značenja. *Književni jezik*, 1, Sarajevo, 24–32.
- ĆORIĆ, BOŽO 1982. *Mocioni sufiksi u srpskohrvatskom jeziku*. Beograd: Filološki fakultet Beogradskog univerziteta.
- ĆORIĆ, BOŽO 1991. Sociolingvistički status naziva za osobe ženskog pola u srpskohrvatskom jeziku. *Fluminensia*, II, br. 1–2, Rijeka, 103–108.
- ĆORIĆ, BOŽO 1992. Tvorbeno i leksičko značenje (naša leksikografska praksa), *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 22/2, Beograd, 257–262.
- ĆORIĆ, BOŽO 1995. O nekim specifičnostima sufiksne derivacije imenica u srpskom razgovornom jeziku. *Književnost i jezik*, XLII/1–2, Beograd, 35–41.
- ĆORIĆ, BOŽO 2006. *Mociona tvorba danas (zvanja, zanimanja i tutile ženskog roda)*. U: Lukašanec, A. A. *Funkcijanaljnja aspekti slovajutvarenija*. Minsk: Prava i ekanomika, 280–288.
- ĆORIĆ, BOŽO 2008. *Tvorba imenica u srpskom jeziku*. Beograd: Književnost i jezik.
- FLEISCHER WOLFGANG; IRMHIL BARZ 1995. *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- GORTAN PREMK, DARINKA 1987. O semantičkom odnosu derivata prema tvorbenoj osnovi. *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 16/1, Beograd, 101–107.

- GLÜCK, HELMUT (ur.) 2004. *Metzler Lexikon Sprache*. Digitale Bibliothek 24. Berlin: Metzler Verlag.
- JEMBRIH, ALOJZ 1986. Kajkavska gramatika Ignacija Szentmártonyja, ml. (1783). *Radovi zavoda za znanstveni rad JAZU*, knj. 1, Varaždin.
- JEMBRIH, ALOJZ 1992. Antun Rajsp, autor njemačko-hrvatskokajkavske gramatike iz 1772. *Hrvatski kajkavski koledar*, Zagreb, 131–136.
- JEMBRIH, ALOJZ 1997. *Na izvorima hrvatske kajkavske književne riječi*. Čakovec: Zrinski.
- JEMBRIH, ALOJZ 2003. *Jospi Đurkovečki i njegovo djelo*. Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 15. prosinca u Sv. Ivanu Zelini: Sv. Ivan Zelina i zelinski kraj u prošlosti, 323–346.
- KLAJN, IVAN 2003. *Tvorba reči u savremenom srpskom jeziku*. Beograd: Panton.
- LEWIS, KRISTIAN; BARBARA ŠTEBIH 2004. Nazivi za vrste riječi u hrvatskome kajkavskome književnom jeziku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 30, Zagreb, 107–121.
- SIMEON, RIKARD 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matrica hrvatska.
- SKOK, PETAR 1971–1973. *Etimološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
- STRAMLJIČ-BREZNIK, IRENA 2004. *Besedodružinski slovar slovenskega jezika*. Maribor: Zora.
- ŠOJAT, ANTUN 1969. Kratki navuk jezičnice horvatske. Zagreb, *Kaj*, II/5, 65–81; *Kaj*, II/7, 49–65; *Kaj*, II/10, 65–81; *Kaj*, III/10, 49–65.
- ŠOJAT, ANTUN 1985. Prva objavljena gramatika kajkavskoga književnog jezika. *Rasprave Zavoda za jezik*, 10/11, 201–221.
- ŠTEBIH, BARBARA 2002. Aneksni rječnik Ingaca Kristijanovića. *Filologija*, 38/39, 239–246.
- ŠTEBIH, BARBARA 2005. Kajkavska gramatika Ivana Vitkovića, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 31, Zagreb 2005., str. 329–355.
- ŠTEBIH, BARBARA 2007. Hibridne složenice u kajkavskome književnom jeziku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 33, Zagreb, str. 391–411.
- TOPORIŠIĆ, JOŽE 2000. *Slovenska slovnica. Četrta, prejnovljena i razširena izdaja*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.
- VAJS, NADA; VESNA ZEČEVIĆ 1995. Glagolske lokucije u hrvatskom kajkavskom književnom jeziku. *Filologija*, 25/25, Zagreb, 363–372.

Izvori:

BELOSTENEC, IVAN 1740. *Gazophylacium*. Zagreb.

HABDELIĆ, JURAJ 1670. *Dikcionar*. Graz.

JAMBREŠIĆ, ANDREA 1742. *Lexicon latinum interpretatione Illyrica, Germanica et Hungariaca locuples*. Zagreb.

PATAČIĆ, ADAM 1797. *Dictionarium latino-illyricum et germanicum*. 1984. – 2005.

Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika 1. Zagreb, HAZU i IHJJ.
Echte Movierungspaare in der kajkawischen Literatursprache

Echte Movierungspaare in der kajkawischen Standardsprache

Zusammenfassung

In der vorliegenden Arbeit werden movierte Bildungen in der kajkawischen Standardsprache untersucht. Es wird festgestellt, dass in der Regel weibliche Personen und Tierbezeichnungen von den männlichen abgeleitet werden. Obwohl das Umgekehrte möglich ist, handelt es sich um Einzelfälle. Bei der Movierung im Kajkawischen sind folgende Suffixe produktiv: -a, -ača, -ak, -arica, -čica, -ec, -ica, -ina, -inja, -iša, -ka, -kinja. Die meisten von den genannten Suffixen sind auch in der kroatischen Standardsprache produktiv. Nur die Suffixe -čica i -iša sind in der kroatischen Standardsprache keine Movierungssuffixe. Der häufigste kajkawische Movierungssuffix ist, genau wie in der modernen Standardsprache, -ica. An der zweiten Stelle ist der Suffix -ka, besonders produktiv bei der Bildung weiblicher Nomina nationalia et regionalia.

Ključne riječi: mocijska tvorba, kajkavski književni jezik

Key words: motion, kajkavian standard language